

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9248 af 29/04/2014 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00580

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 13-70-00580

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00580

Resumé

BT var i artiklen ”Kommune blæser på drikkevand” kritisk over for en kommune, der ville give ejeren af en grusgrav lov til at grave, selv om grusgraven ligger oven på en vandlomme. Kommunens vandprøver påviste imidlertid ikke forurening af grundvandet. Det skrev BT ikke i artiklen, ligesom ejeren heller ikke fik mulighed for at komme til orde.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Klagens rettidighed

En klage over BT's tilsidesættelse af god presseskik kan rettes til BT selv eller direkte til Pressenævnet. I begge tilfælde er klagefristen 12 uger efter offentliggørelsen, hvis offentliggørelsen er sket efter 1. januar 2014, jf. medieansvarslovens § 34, stk. 2. Før 1. januar 2014 var klagefristen fire uger. Da klagen angår forhold før 2014, var klagefristen fire uger.

Klagen vedrører en artikel bragt den 8. oktober 2013. Ved brev af 28. oktober 2013 anmodede Eigil Jensen A/S BT om at bringe et genmæle samtidig med, at firmaet klagede over tilsidesættelse af god presseskik. BT afviste ved e-mail af 1. november 2013 at bringe et genmæle uden at tage stilling til spørgsmålet om tilsidesættelse af god presseskik.

Da Eigil Jensen A/S ved klagen til Pressenævnet klagede over tilsidesættelse af god presseskik, er denne del af klagen ved henvendelse til Pressenævnet den 28. november 2013 klagede også rettidig.

Den omstændighed, at Eigil Jensen A/S i klagen til BT adresserede Pressenævnet i forbindelse med klagepunktet vedrørende tilsidesættelse af god presseskik, og at BT af denne grund ikke behandlede punktet, kan ikke føre til et andet resultat. Klagen behandles derfor både i forhold til spørgsmålet om genmæle og tilsidesættelse af god presseskik.

Retlig interesse

Det er en betingelse for, at Pressenævnet kan behandle en klage, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over. Det indebærer, at man selv som person, organisation, virksomhed eller lignende skal være omtalt, afbilledet eller på anden måde identificeret i mediet.

Klagen angår artiklen ”Kommune blæser på drikkevand”, hvori Eigil Jensen A/S ikke er omtalt ved navn. Selskabet ejer imidlertid den omtalte grusgrav, hvor billedmaterialet efter det oplyste også hidrører fra. Allerede af den grund har selskabet en sådan interesse, at der er grund til at behandle klagen over artiklen. Hertil kommer, at selskabet i artiklen ”Sagen kort om grusgraven” er omtalt ved navn.

Sagen realitetsbehandles herefter.

God presseskik

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger,

der gives eller gengives, er korrekte. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkt A.1 og A.3.

På baggrund af Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 og Eigil Jensen A/S' synspunkter lægger Pressenævnet til grund, at Eigil Jensen A/S – som erkendt – har opbevaret jernbaneskærver ulovligt i Vandel grusgrav. Vejle Kommunen skriver i sin redegørelse, at jernbaneskærver (generelt) betragtes som forurenede materiale og påbød derfor Eigil Jensen A/S straks at fjerne skærverne. Pressenævnet finder herefter, at udsagnet "Eigil Jensen A/S har opbevaret flere tusinde tons forurenede jernbaneskærver i grusgraven" er korrekt. Det forhold, at Eigil Jensen A/S har bestridt, at de konkrete jernbaneskærver var forurenede, kan ikke bevirke, at BT burde have kontrolleret oplysningen yderligere.

Pressenævnet finder, at udsagnet "Ifølge de kommunale eksperter er drikkevandet i området så sårbart, at der slet ikke må graves på store del af adressen" ifølge papirerne fra Vejle Kommune af 3. juli og 6. august 2012 er korrekt.

Nævnet finder videre, at udsagnet "Eksperter frygter, at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet med regnvandet" er en vurdering – og ikke faktiske oplysning. BT var derfor ikke forpligtet til at forelægge klager udsagnet inden offentliggørelse. Nævnet har lagt vægt på, at vurderingen ikke er uden faktisk grundlag, idet Eigil Jensen A/S har opbevaret jernbaneskærver i Vandel grusgrav. På denne baggrund vurderes risikoen.

Pressenævnet finder imidlertid, at BT i artiklen burde have oplyst, at Vejle Kommune i sin redegørelse beskriver, at de udtagne grundvandsprøver ikke viser BAM (nedbrudningsproduktet fra ukrudtsbekæmpelsesmiddel), ligesom indholdet af atrazin i grundvandet er under grænseværdien. Oplysningen må i sammenhængen anses for væsentlig, og ved at udelade denne har BT givet et ensidigt billede af holdningerne til grundvandet. Da Eigil Jensen A/S heller ikke har haft lejlighed til at imødegå angrebene udtaler nævnet kritik af BT for den ensidige version.

Pressenævnet finder ikke – udover det kritiserede forhold – i øvrigt grundlag for at fastslå, at god presseskik er tilsidesat.

Genmæle

I medfør af medieansvarslovens § 36, stk. 1, skal en anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til begrundelsen ovenfor finder Pressenævnet, at udsagnene "Ifølge de kommunale eksperter er drikkevandet i området så sårbart, at der slet ikke må graves på store dele af adressen" og "Eigil Jensen A/S ulovligt har opbevaret flere tusinde tons forurenede jernbaneskærver på den bare jord i grusgraven" er faktisk korrekte oplysninger.

Nævnet finder videre, at udsagnet "Eksperter frygter, at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet med regnvandet" er en vurdering og ikke en faktisk oplysning.

Pressenævnet finder herefter ikke, at Eigil Jensen A/S har krav på at få bragt et genmæle.

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af BT at offentliggøre følgende:

”[Rubrik]

Pressenævnet kritiserer BT

[Underrubrik]

I artiklen ”Kommune blæser på drikkevand” gav BT ikke ejeren af en omtalt grusgrav mulighed for at svare på BTs kritikpunkter. Artiklen er derfor ensidig.

[Tekst]

I artiklen stod, at Vejle Kommune gav ejeren af en grusgrav øst for Billund lov til at grave, selv om grusgraven ligger lige over en vandløkke, og selv om kommunens egne eksperter mener, at grundvandet er for sårbart til, at der må graves.

Imidlertid har Vejle Kommune i en redegørelse skrevet, at prøver fra grundvandet ikke viste BAM, der er et produkt i ukrudtsbekæmpelsesmidler, ligesom indholdet af atrazin i grundvandet også var under grænseværdien for den tilladte mængde.

Pressenævnet finder, at BT har udeladt væsentlige oplysninger. Da BT heller ikke givet ejeren af grusgraven mulighed for at svare på BTs kritik, betyder det, at artiklen er ensidig. Derfor får BT kritik af Pressenævnet.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på nævnets hjemmeside: pressenaevnet.dk”

Eigil Jensen A/S har klaget til Pressenævnet over en artikel bragt i BT den 8. oktober 2013, idet selskabet mener, at god presseskik er tilsidesat. Klagen omfatter endvidere mediets afslag på genmæle.

Sagen er behandlet sammen med sag nr. 13-70-00530, Eigil Jensen A/S mod BT, der vedrører omtale af selskabets grusgrav i Over Jerstal.

1 Sagsfremstilling

Den 8. oktober 2013 bragte BT på side 18-19 artiklen ”*Kommune blæser på drikkevand*” med underrubrikken ”*Giver omstridt grusgrav lov til at grave trods advarsler fra eksperter*”. Af artiklen fremgår følgende:

”Vejle Kommune har i mere end et år ignoreret en afgørelse fra sine egne grundvandseksperter, der frygter for drikkevandet under en skandaleramt grusgrav i Vandel øst for Billund.

Grusgraven ligger omgivet af delvis fredet natur, og ifølge de kommunale eksperter er drikkevandet i området så sårbart, at der slet ikke må graves på store dele af adressen. Men i stedet for at gribe ind og standse arbejdet, vil kommunen nu tillade en fordobling af udgravningerne, der hvert år indbringer millioner af kroner og forsyner hele landsdelen med sand, grus og sten til byggerier.

Det fremgår af en række interne notater, som BT har fået aktindsigt i.

I et af notaterne giver en sagsbehandler direkte ordre om, at afgørelsen fra grundvandseksperterne blot skal ignoreres.

- Der skal således ses bort fra udtalelsen om, at der ikke kan graves i område 2, 3 og 4, står der i notatet, som er oprettet 6. august 2012.

[...]Sårbart grundvand

Vejle Kommune har bedt sin grundvandsafdeling vurdere forholdene ved grusgraven i Vandel, fordi ejerne har søgt om tilladelse til at fordoble den mængde materiale, der hvert år graves op og sælges. I sin vurdering understreger vandsperterne, at en betydelig del af graveområdet ligger lige over vandlømmen, der forsyner Randbøldal, og at vandet i forvejen er sårbart for forurening fra jordoverfladen. Vandet er således kun beskyttet af 15 meter sand, sten og grus, og det er netop disse materialer, grusgravens ejere ønsker at fjerne. Sammenlagt betyder det, at der ikke må graves i tre ud af syv udpegede graveområder, konkluderer grundvandsafdelingen med fremhævet skrift i sin afgørelse. Disse tre områder er endnu urørte, men skal ifølge planen udgraves i løbet af de kommende år.

Vejle Kommunes begrundelse for at se bort fra sine egne eksperters afgørelse er, at det nu nedlagte Vejle Amt allerede i 2006 gav tilladelse til at udvinde sand, sten og grus på de omstridte arealer efter at have vurderet risikoen. Men den begrundelse er slet ikke god nok, mener Kim Gosvig Hansen (K), der er formand for teknik- og miljøudvalget i nabokommunen Billund, som også henter drikkevand i området ved grusgraven i Vandel.

- Det er slet ikke argument nok, at der allerede er givet en tilladelse.

Hvad så med miljøet? Når der kommer sådan en advarsel med en ny vurdering fra grundvandsafdelingen, så retter man altså ind.

Også selv om det betyder, at man må ændre eksisterende tilladelser.

Og man tillader da slet ikke, at tempoet sættes op. De her notater tyder på, at der er noget helt galt i Vejle Kommune, siger han.

[...]

BT har tidligere afsløret, at ejerne af grusgraven i Vandel ulovligt og til fare for miljøet har opbevaret flere tusinde ton gamle, forurenede jernbaneskærver på den bare jord i graveområdet. Afsløringerne fik i september Vejle Kommune til at melde selskabet til politiet for brud på flere miljølove.

På den baggrund er både ejernes og myndighedernes rolle i sagen nu under efterforskning.”

I tilknytning til artiklen var på side 18 under overskriften ”Sagen kort om grusgraven” indsat følgende:

”I 2006 fik entreprenørfirmaet Eigil Jensen A/S tilladelse til at udvinde råstoffer i den tidligere Vandel Flyvestations sydøstlige hjørne. Ifølge tilladelsen må der udvindes 300.000 kubikmeter sand, sten og grus om året.

På grund af stigende efterspørgsel har selskabet flere gange forgæves bedt om lov til at øge gravemængden. I 2012 søges der igen hos Vejle Kommune. Denne gang med anmodning om fordobling.

3. juli 2012 skriver Vejle Kommunes grundvandsafdeling i et internt notat, at der af hensyn til beskyttelse af grundvandet ikke må graves i tre ud af syv udpegede graveområder ved grusgraven i Vandel. Disse områder er inkluderet i den gamle gravetilladelse.

6. august 2012 skriver en sagsbehandler ved Kommunen, at der skal ses bort fra grundvandsafdelingens afgørelse.

16. august 2012 skriver samme sagsbehandler et udkast til en tilladelse til at fordoble gravemængden på stedet.

I august og september 2013 har BT i en række artikler afsløret, at Eigil Jensen A/S ulovligt har opbevaret flere tusinde ton forurenede jernbaneskærver på den bare jord i grusgraven. Eksperter frygter, at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet med regnvand. Tilladelsen til at fordoble gravemængden er fortsat ikke sendt. Formelt er sagen stadig under behandling i Vejle Kommune.”

Artiklen var ledsaget af et billede af blandt andet Vejle Kommunes skrivelse af 3. juli 2012 vedrørende emnet ”Råstofgravning ved Vandel”. (Der er ikke oplysninger om, hvorvidt dette udkast til tilladelse er det endelige og sendt til Eigil Jensen A/S.) Af det affotograferede uddrag i BT fremgår blandt andet følgende:

”Eigil Jensen A/S har søgt om tilladelse til at indvinde en øget råstofindvindingsmængde (udvide graveområdet) fra 300.000 til 600.000 m³ årligt på matr. Nr. 2Y, Dalover By, Randbøl (Flyveplads Vandel).

[...]

Da der er tale om et indvindingsopland som er udpeget som et særligt drikkevandsområde, *kan der ikke gives tilladelse til gravning i områderne 2, 3 og 4.* [Der er sat en ring om den kursiverede sætning i artiklen.] Hvis den endelige kortlægning viser, at indvindingsoplandet og det særlige drikkevands område justeres, så det ikke længere berører graveområdet, kan der søges på de resterende arealer (område 2, 3 og 4).

[Starten på sætningen kan ikke læses i uddraget gengivet i artiklen. Den læsbare sætning starter:] området har stor sårbarhed. Grundvandet ligger ca. 15 meter under terræn [...]

Til artiklen var også indsat et billede af Vejle Kommunes skrivelse af 6. august 2012 vedrørende ”Udtalelse fra Grundvand”. Heraf fremgår følgende:

”I forbindelse med intern høring af ansøgning om udvidet råstofindvinding indenfor eksisterende tilladelse har Grundvand fremsendt en udtalelse, hvor det bl.a. fremgår, at der ikke kunne gives tilladelse til gravning indenfor områder 2, 3, 4 (graveplan).

Den eksisterende tilladelse omfatter dette område, og der er allerede meddelt tilladelse hertil. Området er udlagt [sætningen er vanskelig at læse i avisens uddrag, men fortsætter angiveligt med: ”som råstofgraveområde i Råstofplan.”] Der skal således ses bort fra udtalelsen, om at der ikke kan graves i område 2, 3 og 4. [Der er sat en ring om den understregede sætning i artiklen.]”

Eigil Jensen A/S anmodede ved brev af 28. oktober 2013 BT om at bringe følgende genmæle:

”Ingen fare for drikkevand

Den 11. oktober 2013 [rettelig den 8. oktober 2013] bragte BT artiklen ”Kommune blæser på drikkevand”. Ifølge artiklen er drikkevandet så sårbart, at der slet ikke må graves i store dele af grusgraven. Desuden fremgår det af artiklen, at Eigil Jensen A/S har opbevaret flere tusinde tons forurenede jernbaneskræver i grusgraven og at eksperter frygter at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet med regnvand.

Eigil Jensen A/S, der driver grusgraven, oplyser at virksomheden har foretaget en lovpligtig VVM-undersøgelse (Vurderinger af Virkningen på Miljøet), der er udfærdiget af ingeniørvirksomheden Niras.

Det fremgår af undersøgelsen, at gravning af grus i området vil øge grundvandsdannelsen og at ”dette er en fordel i forhold til vandindvindingen i området”.

Undersøgelsens konklusion er, at ”Det vurderes således, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af grundvandsmagasinet under indvinding af råstoffer”.

Eigil Jensen A/S oplyser desuden at virksomheden har foretaget en række målinger og analyser, som viser, at der ikke er tale om forurenede jernbaneskræver, og at der ikke er sket nogen nedtrængning af giftstoffer til grundvandet.”

BT en afviste ved e-mail af 1. november 2013 at bringe genmælet.

Yderligere oplysninger

Eigil Jensen A/S har over for Pressenævnet fremlagt et uddrag (siderne 19-28) af VVM-redegørelsen ”Råstofgrav ved Flyvestation Vandel” fra august 2004 udarbejdet af NIRAS.

Af redegørelsen fremgår bl.a. følgende:

”Påvirkning af grundvandet under gravning

[...]

Ved grusgravning vil grundvandsdannelsen ofte øges /7/. Dette skyldes at evapotranspirationens indflydelse på grundvandsdannelsen mere eller mindre fjernes, idet vegetation og dermed rodzonen fjernes, når der graves. Den del af nedbøren, som normalt ville blive fjernet i rodzonen, får således lov til at sive ned til grundvandet. Dette er en fordel i forhold til vandindvinding i området under forudsætning af, at der ikke sker forurening i forbindelse med grusgravningen.

[...]

Al tankning og opbevaring af olie, benzin og kemikalier sker i shelter på betonbefæstet areal.

Det vurderes således, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af grundvandsmagasinet under indvinding af råstoffer.

Påvirkning af grundvandet efter gravning

[...]

Efter jordforureningsloven er der forbud mod tilkørsel af fyldjord til råstofgrave.

[...]

Graveområdet skal således efterbehandles med restfraktionen af sand samt den afrømmede muld.”

BT har over for Pressenævnet fremlagt prøvningsrapporter af blandt andet bagharp (jord) fra Eigil Jensen A/S’ grusgrav i Vandel. Prøvningsrapporterne er fra 2005. Af prøvningsrapporterne fremgår det, at der i bagharpen er et indhold af de målte kulbrinter og tungmetaller som f.eks. chrom, bly og nikkel over detektionsgrænsen (som er den laveste koncentration, hvor man med sikkerhed kan sige, at den målte koncentration er højere end påvisningsgrænsen, og som derved vil blive rapporteret som detekteret). Analyseusikkerheden (variationskoefficienten) varierer mellem 1,3 % og 14,3 %.

Af Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 til Miljøministeriet om råstofgrav på Erhvervspark Vandel fremgår det:

”[side 1]

Ulovligt oplag af skærver i råstofgrav på Erhvervspark Vandel

[...]

Vejle Kommune tager på tilsyn 19. december 2012 i råstofgraven, hvor det konstateres, at der er et oplag af soldede jernbaneskærver (skærver hvor jorden er sorteret fra).

[...]

På tilsynet blev det aftalt med [Direktøren], at jernbaneskærverne skulle fjernes straks. Aftalen blev fulgt op med et skriftligt påbud om fjernelse af jernbaneskærver samt en præcisering af, at fremtidig håndtering af forurenede materialer som fx jernbaneskærver ikke er tilladt jf. råstofftilladelsen.

[side 3]

Udtagne grundvandsprøver viser ikke BAM [nedbrydningsprodukt fra et ukrudtsbekæmpelsesmiddel, der blev forbudt i 1997], men et indhold af atrazin under grænseværdien.

[side 5]

Der må ikke tilføres eller oplagres forurenede materialer eller bygningsaffald i en grusgrav. Jernbaneskærver betragtes som et forurenede materiale, der ikke må opbevares eller anvendes i en grusgrav. Oplagringen er derfor helt klart ulovlig.

[...]

I tiden efter at Vejle kommune er blevet bekendt med det ulovlige forhold december 2012, er der i alt 3 gange blevet indsendt redegørende oplysninger fra Eigil Jensen A/S, hvor tidsperioden for den ulovlige aktivitet [oplagring] er øget fra gang til gang (fra enkelte uger til enkelte måneder og senest i 7 år). Eigil Jensen A/S har således tilbageholdt oplysninger til afdækning af sagen.”

Af notatet ”Grusgrav ved Nordre Ringvej, Vandel Erhvervspark” fra rådgivningsfirmaet Kogsgaard Miljø ApS af 12. oktober 2013 (rekvideret af Eigil Jensen A/S), en undersøgelse af skræver, topjord, sedimentationsbassiner og grundvand, fremgår det, at rådgivningsfirmaet har undersøgt rensede skræver i Vandel Erhvervspark. Af notatet fremgår blandt andet følgende:

”[...]

Eigil Jensen har i perioden 2007 til 2013 haft midlertidigt oplag af soldede skræver beliggende på et areal i Vandel Grusgrav. Der har været tale om soldede skræver i fraktioner større end 32 mm, hvorfor skræverne generelt har været rensede for jord.

[...] Skræverne stammer fra bagharp, hvor jordfraktionen (0-8 mm) generelt kan klassificeres som lettere forurenet jord i fraktionen grundet forhøjet indhold af PAH’er (tjærestoffer) samt stedvis forhøjelse af indholdet af den tunge kulbrintefraktion fra C20-C35.

Bagharpen eller jordfraktionen (0-8 mm) har ikke været opbevaret eller håndteret i Vandel Grusgrav.

[...]

De udførte undersøgelser [...] viser ikke tegn på, at toppen af grundvandsmagasinet beliggende under henholdsvis oplagsplads og knuseplads er påvirket med pesticider eller tjærestoffer.

[...]

Kogsgaard Miljø vurderer umiddelbart, at risikoen for, at oplag og knusning af soldede skræver kan have medført en væsentlig spredning af forurenende stoffer til jord og grundvand, er begrænset.

[...]

Det antages, at den hinde med støv (primært rest af jordpartikler fra bagharpens 0-8 mm jordfraktion), som karakteriserer overfladen af ikke knuste skræver, efter at skræverne er rensede for jord under soldningen hos Genvej A/S, kan have et svagt forhøjet indhold af de metaller og miljøfremmede stoffer, som anlæg og drift af jernbanestrækninger giver anledning til.”

Den 28. oktober 2013 sendte Eigil Jensen A/S’ advokat, Håkun Djurhuus, et brev til Vejle Kommune og Sydøstjyllands Politi vedrørende ”Eigil Jensen A/S – Vandel Råstofgrav” i forbindelse med en straffesag mod Eigil Jensen A/S i forbindelse med opbevaringen i grusgraven i Vandel. Af brevet fremgår følgende:

”Som lovet fremsender jeg hermed min retlige vurdering af d.d. bilagt de i vurderingen nævnte undersøgelsesrapporter mv.

Det kan på et fyldestgørende og betryggende grundlag lægges til grund, at der i alt væsentlighed ikke er sket nogen forurening af jord eller grundvand i forbindelse med oplæg og knusning af jernbaneskræver mv.”

Af Miljøstyrelsens pressemeddelelse af 21. januar 2014 til ”Redegørelse Vandel Grusgrav” af 21. januar 2014 fremgår blandt andet følgende:

”I redegørelsen påpeger Miljøstyrelsen:

at der sandsynligvis ikke er risiko for hverken grundvand eller kontakt med forureningen, selvom virksomheden formentlig har nedknust brugte jernbaneskræver og iblandet stabil grus – idet det finkornede materiale efter alt at dømme har været sorteret fra forinden.”

Af redegørelsen fremgår bl.a. følgende:

”[side 4, Redegørelse for sagsforløbet]

De opgjorte mængder [skræver og baghard] stammer hovedsageligt fra sporarbejder uden for stationsområder.

[...]

Miljøstyrelsen har den 29. august 2013 spurgt kommunen, hvor store mængder finkornet materiale fra bagharp, der er genanvendt og bortskaffet via Genvej A/S [i Vandel], hvordan det er bortskaffet, og hvad

der foreligger af analyser af forureningsindhold i materialet. Kommunen har henvist til, at de er ved at samle materialet sammen til brug for politisagen [...] I lyset af, at politiet efterforsker det samlede sagsforløb, har Miljøstyrelsen valgt ikke at søge denne del yderligere belyst.

[side 6, *Mulige risici i Vandel-sagen*]

Sammenfattende er det Miljøstyrelsens vurdering, at den måde, håndteringen og den videre anvendelse af jernbaneskærverne, efter det oplyste er foregået på, sandsynligvis ikke giver anledning til risiko for hverken grundvand eller kontakt med forureningen, men det kan ikke afvises, at der kan være en risiko for kontakt med forurening, hvis det finkornede materiale skulle være anvendt som jord på steder med følsom arealanvendelse.

5. Vurdering af sagsforløbet

Entreprænørfirmaets håndtering af jernbaneskærverne

Direktøren [Direktøren] har flere gange i forløbet ændret forklaring over for kommunen med hensyn til hvor og i hvor lang tid skærverne har været opbevaret i grusgravetn. Dette øger usikkerheden omkring hele hans forklaring, herunder om at der ikke er vasket skærver i grusgraven. Det er således usikkert, præcis hvilke processer der er foregået i grusgraven, og hvad der er blevet af restprodukterne.

Ifølge forklaringer til BT [i august 2013] har entreprenøren opbevaret og vasket jernbaneskærver i grusgraven, samt blandet nedknuste jernbaneskærver i stabilgrus, som er videresolgt som rent. Det vides ikke med sikkerhed, om det er tilfældet, men opbevaring og vask af muligt forurenede jernbaneskærver er ikke en del af vilkårene i entreprenørens råstof tilladelse af 7. februar 2006, og det strider mod miljøbeskyttelseslovens § 19 om opbevaring mv. af stoffer, der kan forurene jord eller grundvand. Derudover har entreprenøren miljøgodkendelse til genanvendelse af jernbaneskærverne til asfaltproduktion, men ikke til produktion af stabilgrus. Hvis nedknuste skærver er blevet anvendt i stabilgrus er det i strid med denne godkendelse, jf. Miljøbeskyttelsesloven §33.”

Den 28. januar 2014 omtalte BT Miljøstyrelsens redegørelse for grusgraven i Vandel i artiklen ”*Minimal risiko i skandale-grusgrav*”.

2 Parternes synspunkter

2.1 Eigil Jensens synspunkter

Eigil Jensen A/S har anført, at klagen er indgivet rettidigt, og at firmaet har den fornødne retlige interesse, da firmaet er nævnt direkte og indirekte i artiklen.

Eigil Jensen A/S har hertil blandt andet anført, at nedenstående tre påstande er egnet til at påføre Eigil Jensen A/S økonomisk eller anden skade, og at påstandene ikke er dokumenteret som utvivlsomt rigtige. Påstandene er fremsat i strid med god presseskik, idet de ikke er forelagt Eigil Jensen A/S inden offentliggørelsen:

1) ”Ifølge de kommunale eksperter er drikkevandet i området så sårbart, at der slet ikke må graves på store del af adressen.”

2) ”I august og september 2013 har BT i en række artikler afsløret, at Eigil Jensen A/S ulovligt har opbevaret flere tusinde tons forurenede jernbaneskærver på den bare jord i grusgraven.”

3) ”Eksperter frygter, at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet med regnvandet.”

Det er korrekt, at Eigil Jensen A/S har erkendt at have opbevaret jernbaneskærver ulovligt, men det er ordet ”forurenede”, der anfægtes. Undersøgelser har imidlertid vist, at der ved denne overtrædelse ikke er sket forurening, og at de opbevarede jernbaneskærver ikke er forurenede. Vejle Kommunes politianmeldelse vedrører den formelle overtrædelse og kan ikke ses som et udtryk for, at jernbaneskærverne var forurenede.

BT har inden offentliggørelsen af artiklen modtaget vandanalyser fra grusgraven i Vandel, hvor Eigil Jensen A/S har erkendt at have opbevaret jernbaneskærver. Analyserne viser, at grundvandet er af høj drikkevandskvalitet.

Derudover har BT valgt at se bort fra VVM-redegørelsen (redegørelsen er nævnt ovenfor i genmælet), der fastslår, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af grundvandsmagasinet under indvinding af råstoffer, men at det tværtimod vil øge grundvandsdannelsen.

BT har videre valgt at se bort fra analyserapporten som Eigil Jensen A/S har fået foretaget af Krogs-gaard Jord og Miljø Rådgivning og som efterfølgende er blevet kvalitetskontrolleret af ingeniørvirksomheden Niras. Rapporten fastslår, at der ikke er fundet nogen form for forurening sted som følge af oplagringen af jernbaneskærver i Vandel grusgrav.

De analyser, BT henviser til, vedrører analyser af det frasorterede finstof, hvortil forureningen typisk binder sig. Disse analyser er derfor ikke relevante i forhold til de opbevarede jernbaneskærver. Eigil Jensen A/S har indskrevet i kontrakten med Banedanmark, at Eigil Jensen A/S skal modtage en kom-pensation, såfremt jernbaneskærver og bagharp er mere forurenet end svarende til klasse 1 og klasse 2-jord (henholdsvis uforurenet og lettere forurenet jord). Således er jernbaneskærver og bagharp i en højere forureningsgrad typisk blevet kørt til genanvendelse hos affaldsanlæg, der har specialiseret sig i behandlingen af mere forurenede materialetyper.

Eigil Jensen A/S ønsker på denne baggrund genmælet af 28. oktober 2013 bragt, samt at Pressenævnet udtaler kritik for tilsidesættelse af god presseskik.

2.2 BTs synspunkter

BT har i forhold til Eigil Jensens klage over tilsidesættelse af god presseskik påpeget, at klagefristen på fire uger er overskredet.

Såfremt Pressenævnet alligevel tager spørgsmålet op til behandling har BT navnlig anført, at artiklen først og fremmest handler om en strid mellem to forvaltninger og interesser internt i Vejle Kommune. Op-lysningerne vedrørende Eigil Jensen A/S' opbevaring af jernbaneskærver og de mulige konsekvenser er udelukkende medtaget som baggrundsoplysninger. Eigil Jensen A/S er derfor ikke primært part i artiklen.

I forhold til dokumentation for, at Eigil Jensen A/S ulovligt har opbevaret forurenede jernbaneskærver i grusgraven, har BT henvist til Eigil Jensen A/S' erkendelse af at have opbevaret jernbaneskærverne. BT har i den forbindelse loyalt citeret en række eksperter vurdering af forureningsrisikoen ved opbevaring af brugte jernbaneskærver. At togene typisk forurener jernbaneskærverne, er almen viden i branchen. BT har henvist til Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 til Miljøministeriet.

Samtidig har Banedanmark/DSB i årtier bekæmpet ukrudt med pesticider. Af samme grund er der i Danmark strenge krav til håndtering og genanvendelse af jernbaneskærver, der findes fra baneterrænet i forbindelse med sporrenoveringer. Skærverne må kun opbevares og behandles på godkendte miljøsta-tioner med særlige nedsivningssikrede underlag, og genanvendelse må stort set udelukkende ske ved indstøbning i beton eller asfalt, hvor stenene og de medfølgende giftstoffer indkapsles og isoleres fra omgivelserne. Det bør Eigil Jensen A/S vide, da selskabet ejer 50 % af miljøanlægget Genvej A/S, Vandel, og gentagne gange har indgået aftaler med Banedanmark, hvoraf reglerne fremgår.

At der en enkelt dag i maj 2013 ikke kunne måles giftstoffer over grænseværdien i grundvandet under grusgraven i Vandel modbeviser på ingen måde al tidligere viden om emnet. Foreningen af vandværker i Danmark, DANVA, og Danmarks Naturfredningsforening har oplyst, at nedsivet vandforurening flytter sig og dermed ikke nødvendigvis kan måles på nedsivningsstedet flere måneder senere (skærvelageret blev afsløret og fjernet i december 2012).

I forhold til Eigil Jensen A/S' påstand om, at BT ikke har taget højde for analyser, der påviser, at de jernbaneskærver, der har været opbevaret i grusgraven, ikke var forurenede, har BT anført, at Eigil Jensen A/S har afvist at fremlægge analysen fra Niras A/S for BT. Analysen er først udarbejdet efter den

12. oktober 2013, efter notatet fra Kogsgaard Miljø af 12. oktober 2013 ”Grusgrav ved Nordre Ringvej, Vandel Erhvervspark”. Dette notat er indhentet af Eigil Jensen A/S og derved et partsnotat.

Disse analyser blev først lavet efter den påklagede artikel var offentliggjort. Det samme gælder Miljøstyrelsens redegørelse af 21. januar 2014. Miljøstyrelsens redegørelse bygger på den udokumenterede præmis, at de opbevarede jernbaneskærver var soldet/sigtet inden ankomsten til grusgraven.

Det er ikke korrekt, at BT fremlægger det som et faktum, at drikkevandet under den omtalte grusgrav er så sårbart, at der ikke må graves i området. BT har skrevet, at det var vurderingen hos Vejle Kommunes grundvandseksperter. Der henvises til Vejle Kommunes skrivelser af 3. juli og 6. august 2012.

Det er ikke korrekt, at BT ikke har taget højde for VVM-redegørelsen. Det fremgår også af artiklen, at Vejle Amt allerede i 2006 gav tilladelse til at udvinde sand, sten og grus på de omstridte arealer efter at have vurderet risikoen. VVM-redegørelsen lå til grund for denne amtslige vurdering tilbage i 2006. Det ændrer dog ikke ved, at Vejle Kommunes eksperter i dag har en anden mening.

Vandanalysen for grundvandet, som Eigil Jensen A/S henviser til, er dateret 27. maj 2013 og berører ikke analyser af skærver. Vandanalysen modbeviser ikke, at der kan være nedsivet forurening fra skærverne.

Ifølge eksperter i vandforurening fra blandt andre DANVA, Foreningen af vandværker i Danmark, og Danmarks Naturfredningsforening, flytter vandforurening sig med underjordiske strømme. Nedsivet forurening kan derfor ikke nødvendigvis måles på nedsivningsstedet flere måneder senere.

Eigil Jensen A/S har undladt at nævne, at den omtalte vandanalyse viser en mindre koncentration (under grænseværdien) af giftstoffet Atrazin, som stammer fra et ukrudtsmiddel, der er brugt i store mængder på blandt andet jernbaner og dermed typisk findes på gamle skærver.

I forhold til formuleringen: ”eksperter frygter, at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet” præsenteres denne korrekt som en udokumenteret holdning fra Vejle Kommune og civilingeniør Christian Poll fra Danmarks Naturfredningsforening.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Martin Lavesen, Rasmus Emborg, Ulrik Holmstrup og John Meinert Jacobsen.

Klagens rettidighed

En klage over BT's tilsidesættelse af god presseskik kan rettes til BT selv eller direkte til Pressenævnet. I begge tilfælde er klagefristen 12 uger efter offentliggørelsen, hvis offentliggørelsen er sket efter 1. januar 2014, jf. medieansvarslovens § 34, stk. 2. Før 1. januar 2014 var klagefristen fire uger. Da klagen angår forhold før 2014, var klagefristen fire uger.

Klagen vedrører en artikel bragt den 8. oktober 2013. Ved brev af 28. oktober 2013 anmodede Eigil Jensen A/S BT om at bringe et genmæle samtidig med, at firmaet klagede over tilsidesættelse af god presseskik. BT afviste ved e-mail af 1. november 2013 at bringe et genmæle uden at tage stilling til spørgsmålet om tilsidesættelse af god presseskik.

Da Eigil Jensen A/S ved klagen til Pressenævnet klagede over tilsidesættelse af god presseskik, er denne del af klagen ved henvendelse til Pressenævnet den 28. november 2013 klagede også rettidig.

Den omstændighed, at Eigil Jensen A/S i klagen til BT adresserede Pressenævnet i forbindelse med klagepunktet vedrørende tilsidesættelse af god presseskik, og at BT af denne grund ikke behandlede punktet, kan ikke føre til et andet resultat. Klagen behandles derfor både i forhold til spørgsmålet om genmæle og tilsidesættelse af god presseskik.

Retlig interesse

Det er en betingelse for, at Pressenævnet kan behandle en klage, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over. Det indebærer, at man selv som person, organisation, virksomhed eller lignende skal være omtalt, afbilledet eller på anden måde identificeret i mediet.

Klagen angår artiklen ”Kommune blæser på drikkevand”, hvori Eigil Jensen A/S ikke er omtalt ved navn. Selskabet ejer imidlertid den omtalte grusgrav, hvor billedmaterialet efter det oplyste også hidrører fra. Allerede af den grund har selskabet en sådan interesse, at der er grund til at behandle klagen over artiklen. Hertil kommer, at selskabet i artiklen ”Sagen kort om grusgraven” er omtalt ved navn.

Sagen realitetsbehandles herefter.

God presseskik

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkt A.1 og A.3.

På baggrund af Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 og Eigil Jensen A/S’ synspunkter lægger Pressenævnet til grund, at Eigil Jensen A/S – som erkendt – har opbevaret jernbaneskærver ulovligt i Vandel grusgrav. Vejle Kommunen skriver i sin redegørelse, at jernbaneskærver (generelt) betragtes som forurenede materiale og påbød derfor Eigil Jensen A/S straks at fjerne skærverne. Pressenævnet finder herefter, at udsagnet ”Eigil Jensen A/S har opbevaret flere tusinde tons forurenede jernbaneskærver i grusgraven” er korrekt. Det forhold, at Eigil Jensen A/S har bestridt, at de konkrete jernbaneskærver var forurenede, kan ikke bevirke, at BT burde have kontrolleret oplysningen yderligere.

Pressenævnet finder, at udsagnet ”Ifølge de kommunale eksperter er drikkevandet i området så sårbart, at der slet ikke må graves på store del af adressen” ifølge papirerne fra Vejle Kommune af 3. juli og 6. august 2012 er korrekt.

Nævnet finder videre, at udsagnet ”Eksperter frygter, at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet med regnvandet” er en vurdering – og ikke faktiske oplysning. BT var derfor ikke forpligtet til at forelægge klager udsagnet inden offentliggørelse. Nævnet har lagt vægt på, at vurderingen ikke er uden faktisk grundlag, idet Eigil Jensen A/S har opbevaret jernbaneskærver i Vandel grusgrav. På denne baggrund vurderes risikoen.

Pressenævnet finder imidlertid, at BT i artiklen burde have oplyst, at Vejle Kommune i sin redegørelse beskriver, at de udtagne grundvandsprøver ikke viser BAM (nedbrudningsproduktet fra ukrudtsbekæmpelsesmiddel), ligesom indholdet af atrazin i grundvandet er under grænseværdien. Oplysningen må i sammenhængen anses for væsentlig, og ved at udelade denne har BT givet et ensidigt billede af holdningerne til grundvandet. Da Eigil Jensen A/S heller ikke har haft lejlighed til at imødegå angrebene udtaler nævnet kritik af BT for den ensidige version.

Pressenævnet finder ikke – udover det kritiserede forhold – i øvrigt grundlag for at fastslå, at god presseskik er tilsidesat.

Genmæle

I medfør af medieansvarslovens § 36, stk. 1, skal en anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til begrundelsen ovenfor finder Pressenævnet, at udsagnene ”Ifølge de kommunale eksperter er drikkevandet i området så sårbart, at der slet ikke må graves på store dele af adressen” og ”Eigil Jensen A/S ulovligt har opbevaret flere tusinde tons forurenede jernbaneskærver på den bare jord i grusgraven” er faktisk korrekte oplysninger.

Nævnet finder videre, at udsagnet ”Eksperter frygter, at giftstoffer kan være trængt ned til grundvandet med regnvandet” er en vurdering og ikke en faktisk oplysning.

Pressenævnet finder herefter ikke, at Eigil Jensen A/S har krav på at få bragt et genmæle.

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af BT at offentliggøre følgende:

”[Rubrik]

Pressenævnet kritiserer BT

[Underrubrik]

I artiklen ”Kommune blæser på drikkevand” gav BT ikke ejeren af en omtalt grusgrav mulighed for at svare på BTs kritikpunkter. Artiklen er derfor ensidig.

[Tekst]

I artiklen stod, at Vejle Kommune gav ejeren af en grusgrav øst for Billund lov til at grave, selv om grusgraven ligger lige over en vandlomme, og selv om kommunens egne eksperter mener, at grundvandet er for sårbart til, at der må graves.

Imidlertid har Vejle Kommune i en redegørelse skrevet, at prøver fra grundvandet ikke viste BAM, der er et produkt i ukrudtsbekæmpelsesmidler, ligesom indholdet af atrazin i grundvandet også var under grænseværdien for den tilladte mængde.

Pressenævnet finder, at BT har udeladt væsentlige oplysninger. Da BT heller ikke givet ejeren af grusgraven mulighed for at svare på BTs kritik, betyder det, at artiklen er ensidig. Derfor får BT kritik af Pressenævnet.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på nævnets hjemmeside: pressenaevnet.dk”

Afgjort den 29. april 2014